

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

II квартал 2023 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в II кварталі 2023 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернігівської області у II кварталі 2023 року свідчать, що на тлі відновлення енергосистеми, поступового поживлення внутрішнього попиту та зміцнення курсу гривні респонденти очікують збільшення виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Інфляційні очікування послабилися. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зростання обсягів виробництва товарів та послуг в Україні високими темпами** вперше з IV кварталу 2021 року: баланс відповідей – 69.2% (це найвищі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі «мінус» 76.9%) (графік 1). У цілому по Україні баланс відповідей – 17.0%;
- **повільніше зростання цін на споживчі товари та послуги**: 53.8% респондентів очікують, що інфляція перевищить 15.0% (у I кварталі 2023 року – 84.6%), у цілому по Україні – 53.4%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво, курс гривні до іноземних валют, воєнні дії та доходи населення (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 2);
- **девальвацію національної валюти дещо нижчими темпами**: знецінення гривні відносно долара США очікують 91.7% респондентів (у I кварталі 2023 року – 100.0%). У цілому по Україні – 72.2%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств вищими темпами**: баланс відповідей – 23.1% (у попередньому кварталі – 8.3%) (таблиця). У цілому по Україні – 9.6%;
- **зростання загальних обсягів реалізації виробленої продукції**: баланс відповідей – 38.5% (у попередньому кварталі – 41.7%). Водночас респонденти області очікують збільшення обсягів реалізації продукції на зовнішньому ринку високими темпами: баланс відповідей – 40.0% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 16.7%). У цілому по Україні баланси відповідей – 14.5% та 10.9% відповідно;
- **обсяг інвестиційних видатків** на виконання будівельних робіт **на поточному рівні**: баланс відповідей – 0.0% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 9.1%). Водночас очікується зменшення інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар вищими темпами: баланс відповідей – «мінус» 27.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 18.2%). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 2.3% та 4.5% відповідно (таблиця);
- **зменшення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 7.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 15.4%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 3.8%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, та на товари/послуги власного виробництва високими темпами**: баланси відповідей – по 92.3% (у I кварталі 2023 року – 100.0% та 84.6% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також попит на власну продукцію (вплив чинника посилюється) (графік 7);
- **зростання витрат на одиницю продукції та на оплату праці одного найманого працівника вищими темпами**: баланси відповідей – 92.3% та 66.7% відповідно (у попередньому кварталі – 84.6% та 46.2% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили занадто високі ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також воєнні дії та їх наслідки (графік 5).

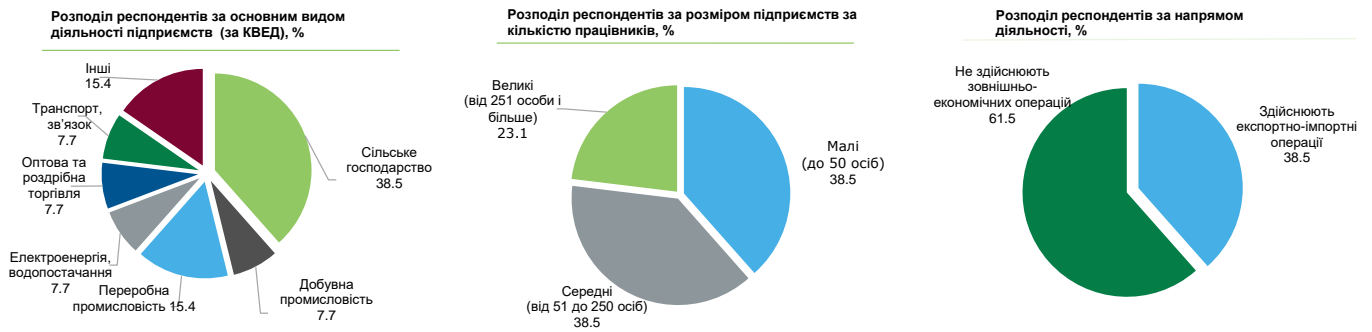
За оцінками керівників підприємств, потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом дещо послабляться (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу запозиченням виключно в національній валюті. Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають занадто високі ставки за кредитами, надмірні вимоги до застави (вплив цих двох чинників посилюється), а також наявність інших джерел фінансування та невпевненість у спроможності підприємств вчасно виконувати боргові зобов'язання (графік 9).

Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 94.9%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

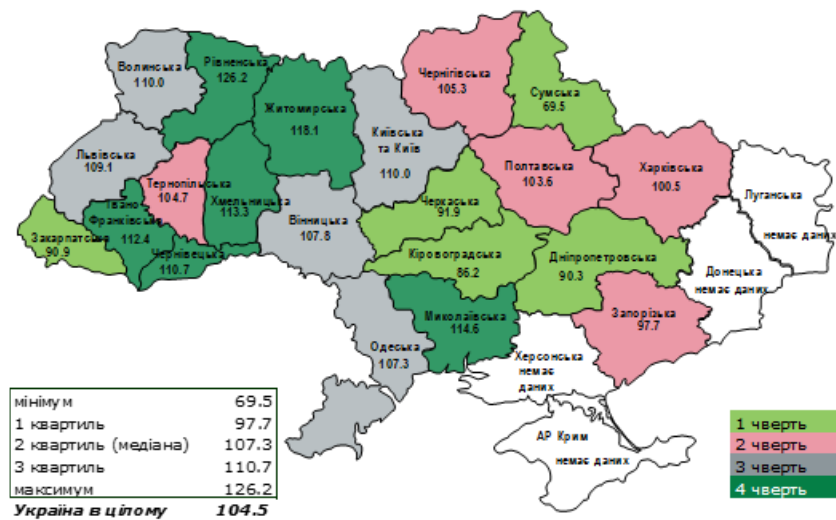
- **поточний фінансово-економічний стан поганий**: баланс відповідей – «мінус» 30.8% (у попередньому кварталі – «мінус» 38.5%). У цілому по Україні – «мінус» 11.1%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва збільшився і є нормальний**: баланс відповідей – 0.0% (у I кварталі 2023 року – «мінус» 37.5%);
- **підприємства області змушені залучати додаткові виробничі потужності, щоб задовольнити неочікуване збільшення попиту**: баланс відповідей – «мінус» 15.4% (як у попередньому кварталі).

Паспорт вибірки^{1,2}

- період проведення – 02–23 травня 2023 року;
- опитано всього 13 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
**медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)

Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.	IV кв. 2022 р.	I кв. 2023 р.	II кв. 2023 р.
фінансово-економічного стану	-33.3	0.0	-16.7	8.3	23.1
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	-8.3	30.0	0.0	41.7	38.5
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	-44.4	-25.0	-25.0	-9.1	0.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	-33.3	-25.0	-33.3	-18.2	-27.3
кількості працівників	-45.5	-25.0	0.0	-15.4	-7.7

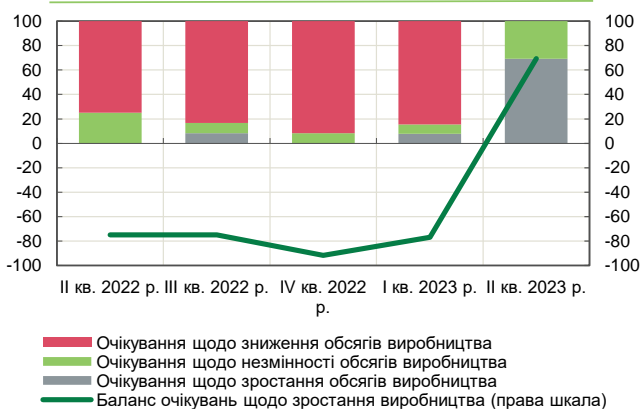
¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

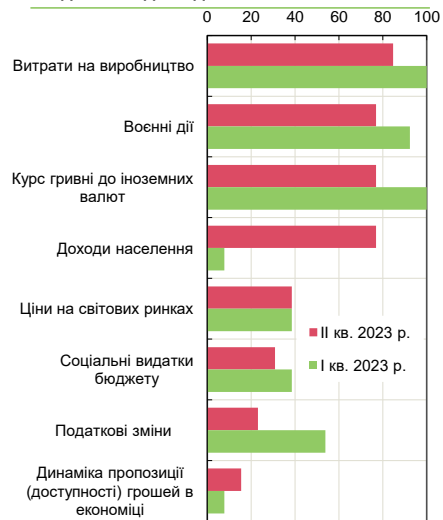
Графік 1

Динаміка очікувань щодо зміни обсягів виробництва товарів та послуг в Україні в наступні 12 місяців, відсоток відповідей

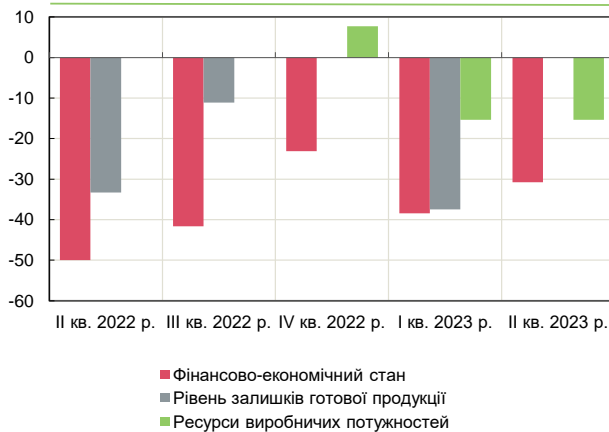
Графік 2

Оцінка респондентами факторів, які зумовили їх очікування щодо зростання цін на споживчі товари та послуги, відсоток відповідей

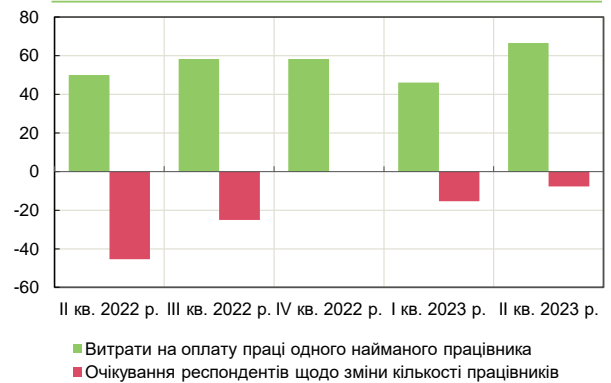
Графік 3

Економічна активність підприємств на момент опитування, баланс відповідей

Графік 4

Динаміка очікувань респондентів щодо зміни кількості працівників та оплати праці одного найманого працівника у наступні 12 місяців, баланс відповідей

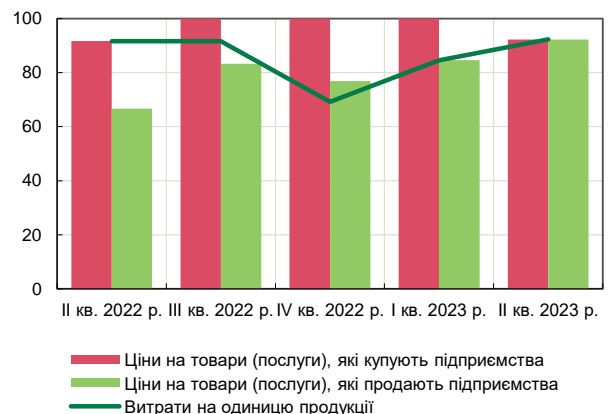
Графік 5

Оцінка респондентами факторів, які обмежують спроможність їх підприємств збільшувати виробництво, відсоток відповідей

Графік 6

Динаміка очікувань щодо змін цін виробників у наступні 12 місяців, баланс відповідей

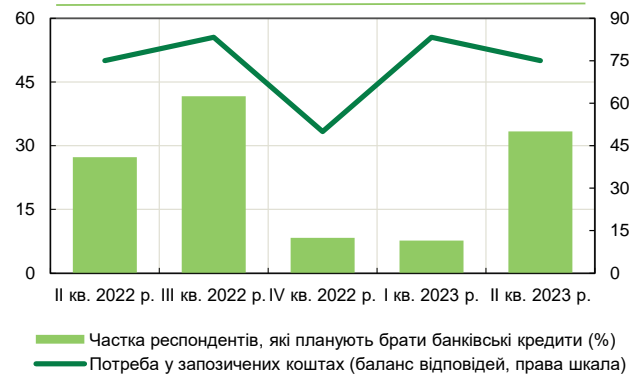
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

